

Evropski inovacioni rezultati – EIS

Pojam

Izveštaj Evropski inovacioni rezultati (European Innovation Scoreboard - EIS) predstavlja instrument Evropske komisije koji se bavi komparativnom procenom inovativnosti u zemljama članicama Evropske unije, u okviru Lisabonske strategije. Inovativnost je jedan od ključnih faktora koji utiču na rast produktivnosti, a EIS izveštaj ima za ulogu da prati realizaciju ciljeva zacrtanih u okviru „Unije inovacija“, jedne od sedam inicijativa strategije Evropa 2020. Cilj ove inicijative je kreiranje polaznih tačaka za analize u oblasti inovacija, kao i za saradnju u ovoj oblasti među članicama Evropske unije i ostalih zemalja. EIS izveštaj je koordiniran i vođen od strane Generalnog direktorata za unutrašnje tržište, privredu, preduzetništvo i mala i srednja preduzeća. Nalazi EIS izveštaja treba da posluže kao referentna tačka donosiocima odluka u oblasti inovacione politike, prikazujući snage i slabosti dostignutog nivoa inovativnosti u posmatranim evropskim zemljama.

Izveštaj Evropski inovacioni rezultati iz 2016. godine analizira podatke za 2015. godinu i obuhvata 28 zemalja članica Evropske unije i 8 zemalja nečlanica, među kojima je i Republika Srbija.¹ Izveštaj je nosio naziv Inovacioni rezultati Unije (Innovation Union Scoreboard - IUS) od 2010. do 2015. godine, dok pod aktuelnim imenom izlazi na godišnjem nivou od 2001. godine.

Metodologija

Metodologija se zasniva na tri principa: jednostavnost, transparentnost i kontinuitet. Kao kombinacija svih indikatora koje EIS posmatra, nastaje sumarni indeks inovativnosti (Summary Innovation Index - SII), na osnovu kojeg se vrši rangiranje zemalja. Do 2009. godine je posmatrano 29 indikatora na nivou zemalja članica Evropske unije i drugih evropskih zemalja, dok izveštaj iz 2016. godine koristi ukupno 25 indikatora za izračunavanje konačnog sumarnog indikatora inovativnosti. U poslednjoj posmatranoj godini dostupnost podataka za Republiku Srbiju omogućio je obuhvat od 21 indikatora.

EIS izveštaj razlikuje osam dimenzija indikatora, koje su svrstane u jedan od tri glavna tipa indikatora. Specifična klasifikacija indikatora dizajnirana je u cilju kreiranja koncepta koji uključuje diverzitet brojnih inovacionih procesa i modela koji nastaju u različitim kontekstima na nacionalnim nivoima. EIS izveštaj definiše dimenzije za koje smatra da predstavljaju središte inovativnih performansi na nivou evropskih zemalja. Podaci koji se koriste imaju za izvor Evrostat i druge međunarodno priznate organizacije, poput Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD) i Ujedinjene nacije (United Nations – UN).

Eksterni pokretači inovativnih performansi preduzeća predstavljaju faktore koji deluju iz okruženja i oni obuhvataju tri dimenzije inovacija sa osam indikatora. Drugi glavni tip indikatora inovacija koje EIS izveštaj definiše kao *Aktivnosti preduzeća* obuhvata sve napore preduzeća koji rezultiraju napretkom u oblasti inovacija, pri čemu se razlikuju tri dimenzije inovacija i devet indikatora. Treći glavni tip indikatora, *Rezultati*, sumira efekte inovativnih aktivnosti preduzeća i klasifikuje ih u dve dimenzije i osam indikatora (Tabela 1).

¹ http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en

Tabela 1. Klasifikovanje indikatora sumarnog indeksa inovativnosti

EKSTERNI POKRETAČI	Ljudski resursi	1) broj studenata koji su doktorirali te godine 2) stanovništvo starosti 30-34 koje ima tercijarno obrazovanje 3) mladi starosti 20-24 koji imaju najmanje sekundarno obrazovanje
	Otvoreni, prvoklasni istraživački sistemi	4) međunarodne naučne publikacije 5) naučne publikacije koje su u 10% najcitiranijih 6) studenti na doktorskim studijama koji dolaze izvan EU
	Finansiranje i podrška	7) javna potrošnja na istraživanje i razvoj 8) kapitalna ulaganja
AKTIVNOSTI PREDUZEĆA	Investicije preduzeća	9) potrošnja na istraživanje i razvoj od strane preduzeća 10) potrošnja na inovacije koje nisu razvojno-istraživačko tipa
	Povezivanje i preduzetništvo	11) inovacije unutar MSP 12) saradnja inovativnih MSP sa drugima 13) javno-privatne zajedničke publikacije
	Intelektualna svojina	14) registrovani patenti 15) registrovani društveno-angažovani patenti 16) registrovani zaštitni znakovi 17) registrovani dizajni
REZULTATI	Inovatori	18) MSP koja su predstavila inovativni proizvod ili proces 19) MSP koja su predstavila marketinšku ili organizacionu inovaciju 20) zaposlenost u brzo rastućim firmama inovativnog sektora
	Ekonomski efekti	21) zaposlenost na naučno-intenzivnim aktivnostima 22) izvoz srednje i visoko tehnoloških proizvoda 23) izvoz znanjem intenzivnih usluga 24) prodaja inovacija novih za tržište i novih za firmu 25) prihodi od licenci i patenata iz inostranstva

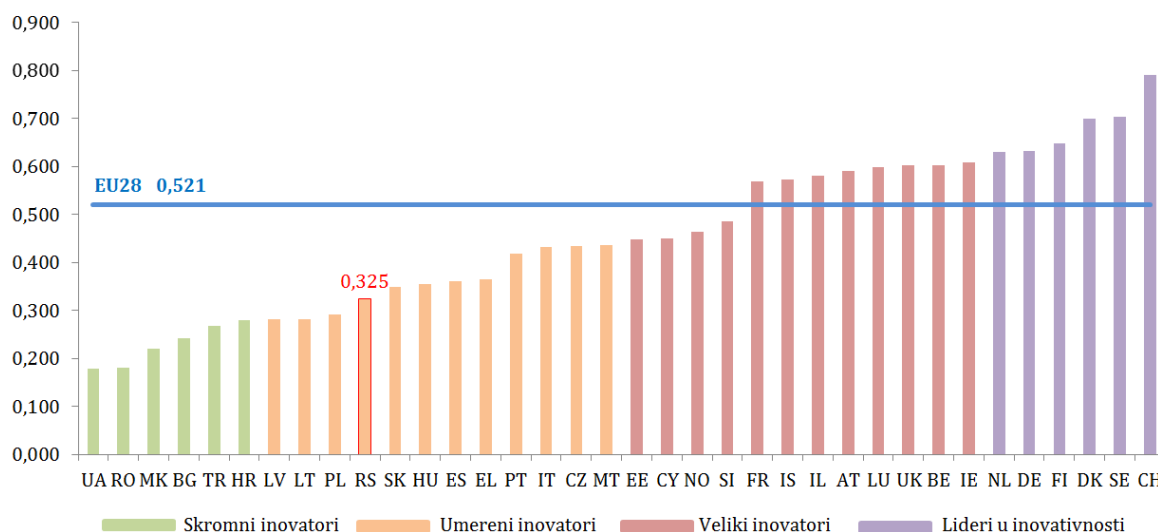
Izvor: European Innovation Scoreboard 2016

Rezultati

Sve analizirane zemlje su prema ostvarenom nivou učinka u oblasti inovacija koji se izražava putem sumarnog indeksa inovativnosti podeljene u 4 grupe: zemlje koje su skromni inovatori, umereni inovatori, zemlje koje su sledbenici u inovacijama i zemlje lideri u inovativnosti. Zemlje koje su lideri u inovativnosti imaju učinak u inovativnosti visoko iznad proseka za EU, zemlje koje prate inovacije su u nivou EU proseka, umereno inovativne su ispod proseka EU, dok najmanje inovativne zemlje, ili skromno inovativne, imaju učinak znatno ispod EU proseka (Grafik 1).

Republika Srbija je do 2010. godine pripadala grupih skromnih inovatora, a 2011. godine je ušla u narednu, grupu **umerenih inovatora**, u kojoj je i u 2015. godini, sa sumarnim indeksom inovativnosti od 0,325. Lider u inovativnosti u posmatranim evropskim zemljama je Švajcarska, pri čemu grupu lidera u inovativnosti zaokružuju Švedska, Danska, Finska, Nemačka i Holandija. Većina zemalja spada u grupe velikih i umerenih inovatora, dok grupu skromnih inovatora čine Bugarska, Makedonija, Rumunija i Ukrajina.

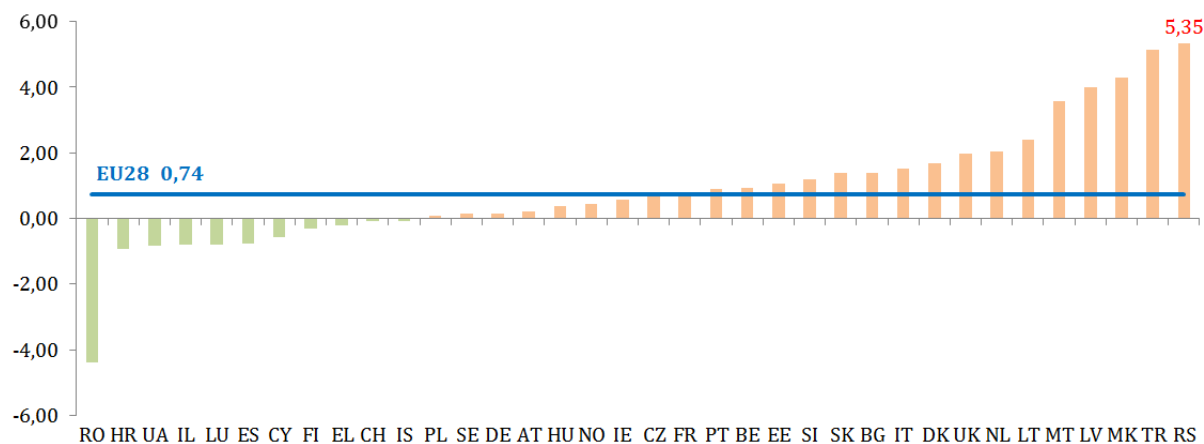
Grafik 1. Evropske zemlje rangirane prema sumarnom indeksu inovativnosti, 2015. godina

Izvor: European Innovation Scoreboard 2016

Pored vrednosti sumarnog indeksa inovativnosti, EIS izveštaj iz 2016. godine prikazuje i koliki je rast ostvaren u oblasti inovacija u posmatranim zemljama (Grafik 2). U tom pogledu, najveći napredak od analiziranih 36 zemalja ostvarila je upravo Republika Srbija (5,35%), koju prate Turska (5,14%), Makedonija (4,30%) i Letonija (3,99%). Negativne vrednosti rasta ostvarilo je 11 zemalja iz posmatranog uzorka, a najmanja vrednost se beleži za Rumuniju (-4,38%). Prosečna stopa ostvarenog rasta u oblasti inovacija za Evropsku uniju iznosi 0,74% u 2015. godini.

Grafik 2. Ostvareni rast inovativnosti u evropskim zemljama, %

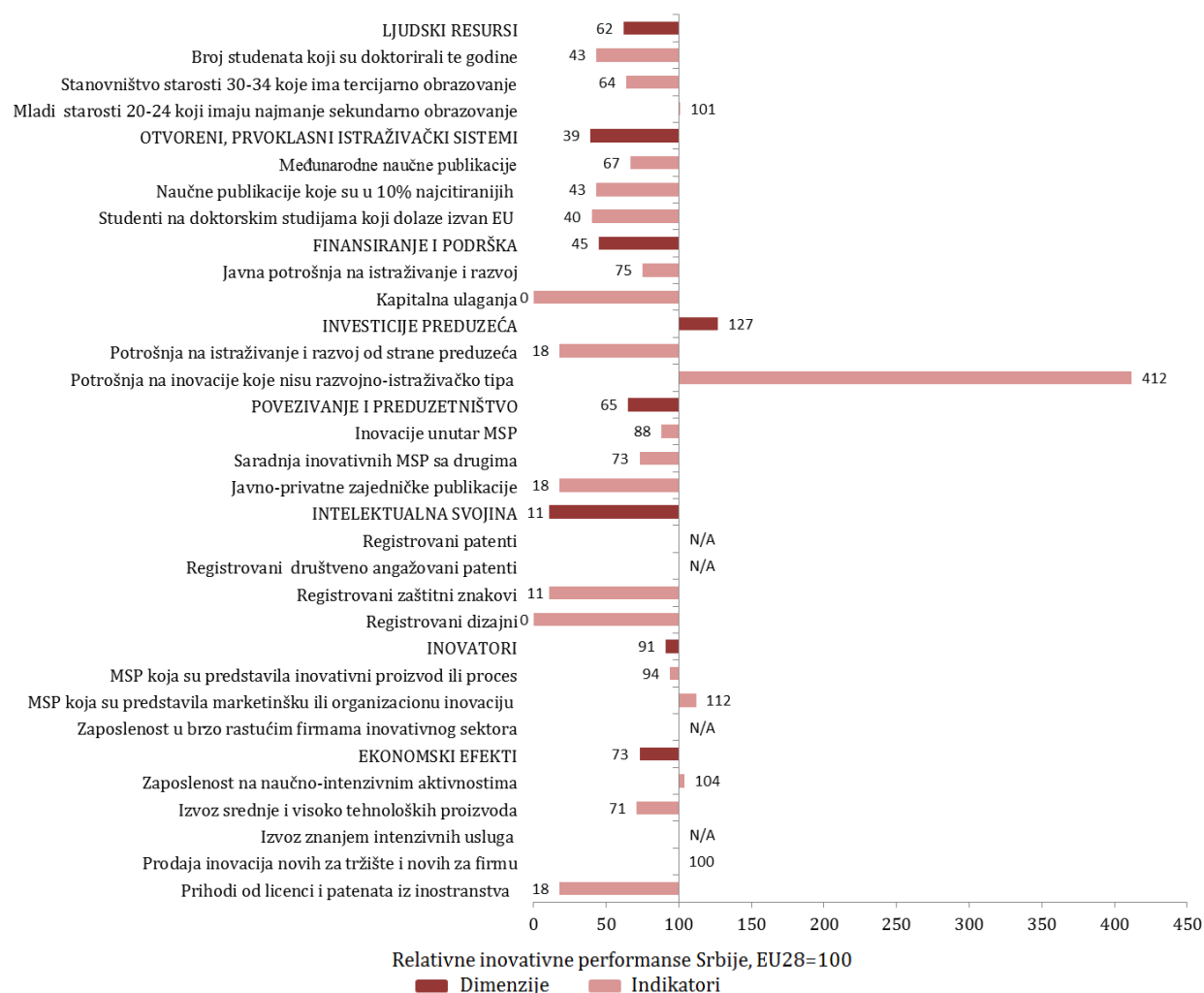

Izvor: European Innovation Scoreboard 2016

Napomena: Ostvareni rast inovativnosti izražen je putem prosečne godišnje stope rasta sumarnog indeksa inovativnosti u periodu od 2008. do 2015. godine

Prema EIS izveštaju iz 2016. godine, Srbija se nalazi ispod proseka Evropske unije za gotovo sve dimenzije i indikatore (Grafik 3). Jedina dimenzija inovativnosti koja beleži vrednosti iznad proseka EU pripada glavnom tipu indikatora *Aktivnosti preduzeća* i u pitanju su Investicije preduzeća. Relativna snaga u oblasti inovacija može se takođe pronaći u dimenziji Inovatori. Najveću slabost Srbije predstavlja dimenzija Intelektualna svojina, pri čemu slede Otvoreni, prvoklasni istraživački sistemi.

Grafik 3. Relativne inovativne performanse Srbije u 2015. godini

Izvor: European Innovation Scoreboard 2016

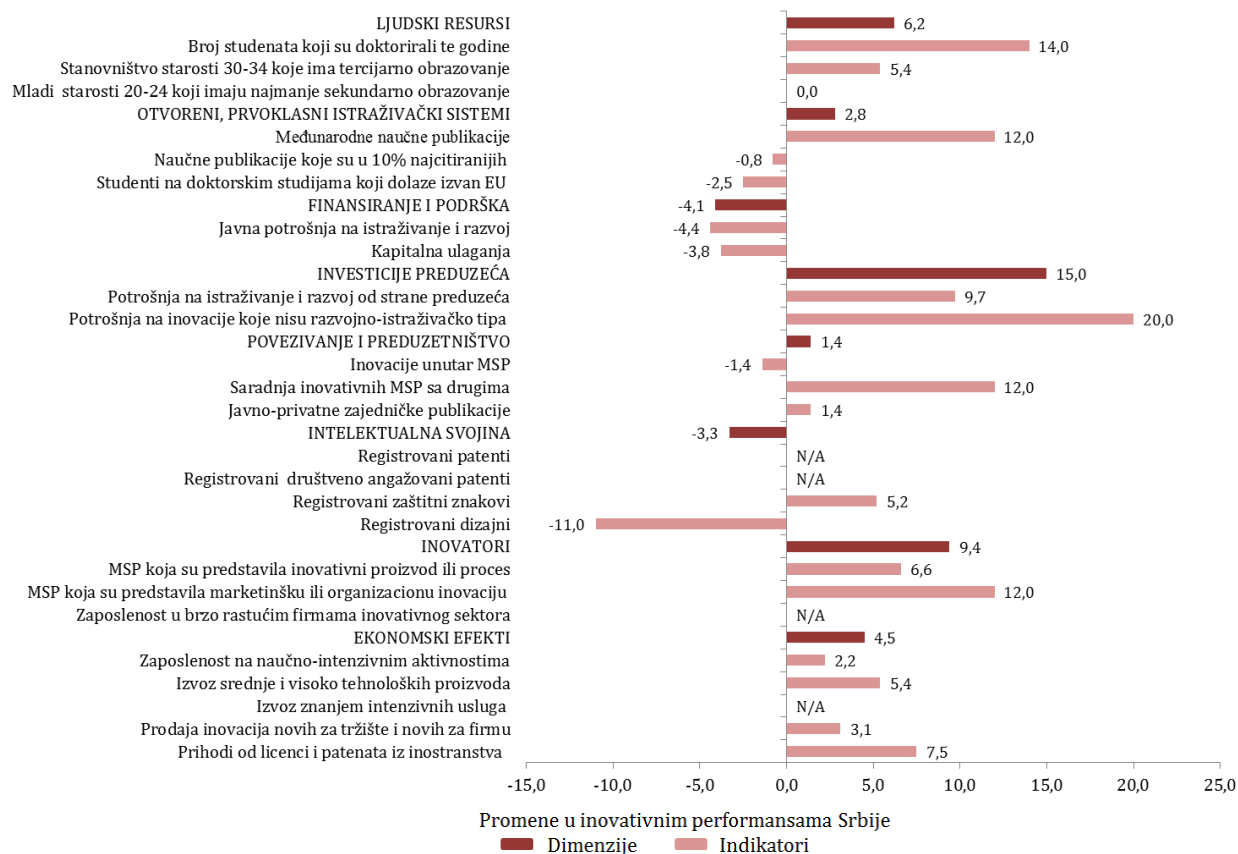
Napomena: Relativne inovativne performanse se računaju u odnosu na prosek Evropske unije, koji je predstavljen indeksom 100.

Ne postoje podaci za četiri indikatora: Registrovani patenti, Registrovani društveno angažovani patenti, Zaposlenost u brzo rastućim firmama inovativnog sektora i Prodaja inovacija novih za tržište i novih za firmu.

U poređenju sa prosekom Evropske unije, Srbija beleži vrednosti iznad proseka kada su u pitanju sledeći indikatori: Mladi starosti 20-24 godine koji imaju najmanje sekundarno obrazovanje, Potrošnja na inovacije koje nisu razvojno-istraživačkog tipa, MSP koja su predstavila marketinšku ili organizacionu inovaciju i Zaposlenost na naučno-intenzivnim aktivnostima. Indikator Prodaja inovacija novih za tržište i novih za firmu beleži vrednost na nivou proseka Evropske unije. Ne uzimajući u obzir indikatore za koje nisu dostupni podaci za Srbiju, najlošije rezultate Srbija beleži za indikatore Registrovani dizajni i Kapitalna ulaganja, a zatim slede Registrovani zaštitni znakovi.

Kada su u pitanju promene u inovativnim performansama na nivou Republike Srbije, napredak se beleži u svim dimenzijama osim Intelektualne svojine i Finansiranja i podrške (Grafik 4). Najveći napredak u 2015. godini ostvarila je dimenzija Investicije preduzeća.

Grafik 4. Promene u inovativnim performansama Srbije u 2015. godini, %

Izvor: European Innovation Scoreboard 2016

Napomena: Promene u inovativnim performansama predstavljaju stope rasta dimenzija i indikatora sumarnog indeksa inovativnosti. Ne postoje podaci za četiri indikatora: Registrovani patenti, Registrovani društveno angažovani patenti, Zaposlenost u brzo rastućim firmama inovativnog sektora i Prodaja inovacija novih za tržište i novih za firmu.

Indikatori inovativnosti većinom beleže napredak, pri čemu je najveći napredak ostvaren kada je u pitanju Potrošnja na inovacije koje nisu razvojno-istraživačkog tipa. Stagnacija se javlja jedino kod indikatora Mladi starosti 20-24 koji imaju najmanje sekundarno obrazovanje.

Najveće nazadovanje beleži indikator Registrovani dizajni, dok negativne promene ostvaruju i Naučne publikacije koje su u 10% najcitatiranijih, Studenti na doktorskim studijama koji dolaze izvan EU, Javna potrošnja na istraživanje i razvoj, Kapitalna ulaganja i Inovacije unutar MSP.

<i>Kada izlazi izveštaj?</i>	Jednom godišnje.
<i>Gde se mogu pronaći podaci?</i>	http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en
<i>Ko su partneri u Srbiji?</i>	Nema ih.

Izveštaj pripremila Tijana Mirković
t.mirkovic@vojvodina-rra.rs